

Workshop
Ongevalsonderzoek

**LEREN VOORBIJ DE
SCHULDVRAAG...**

Mitran Boelee

**DUURZAAM BOUWEN
AAN VEILIGHEID EN KWALITEIT.**

Even voorstellen...

**DUURZAAM BOUWEN
AAN VEILIGHEID EN KWALITEIT.**

Deze workshop

**DUURZAAM BOUWEN
AAN VEILIGHEID EN KWALITEIT.**

Waarom ongevalsonderzoek?

Leren $\neq$ Schuld

Bestaan 'accident prone people'?

MENSELIJKE FOUT

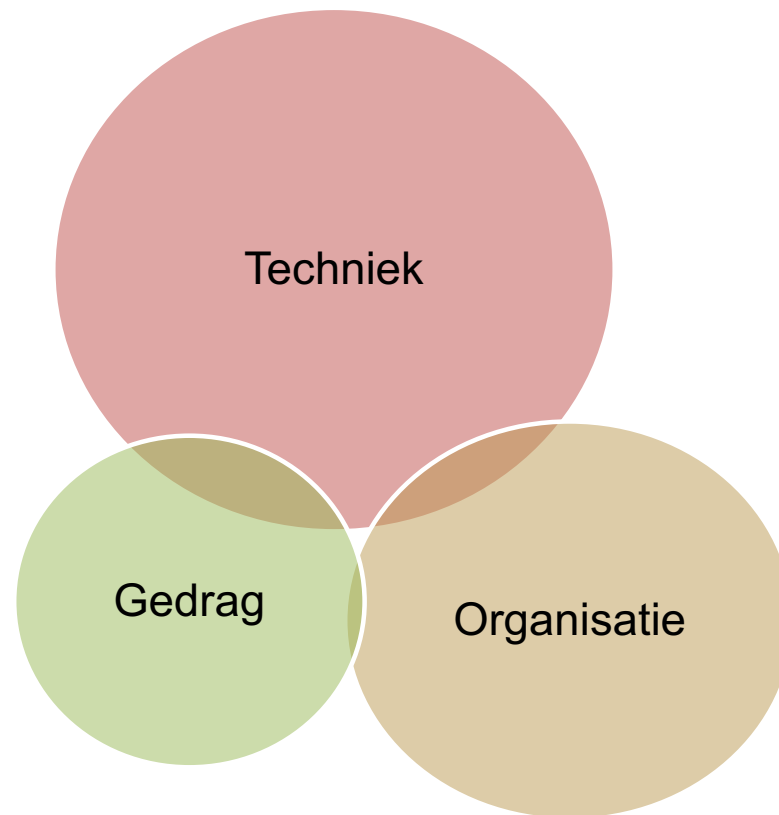
NOS Nieuws • Maandag 13 oktober, 11:21

Twee treinen botsen frontaal in Slowakije, circa honderd gewonden gemeld

De officiële oorzaak van het ongeluk staat nog niet vast, maar de minister zegt dat een menselijke fout waarschijnlijk is. "Het lijkt erop dat een van de machinisten een fout heeft gemaakt en waarschijnlijk geen voorrang heeft verleend, maar dat is vooralsnog slechts een voorlopige conclusie."

Maar is er één oorzaak?

Processtappen ongevalsonderzoek

0. Melding van het ongeval (intern/extern)

1. Calamiteitenbeheersing (eerst veiligheid & eerste hulp)

2. Feitenonderzoek (data, foto's, documenten, interviews)

3. Analyse (tijdslijn, oorzaken, barrières, 5x Waarom)

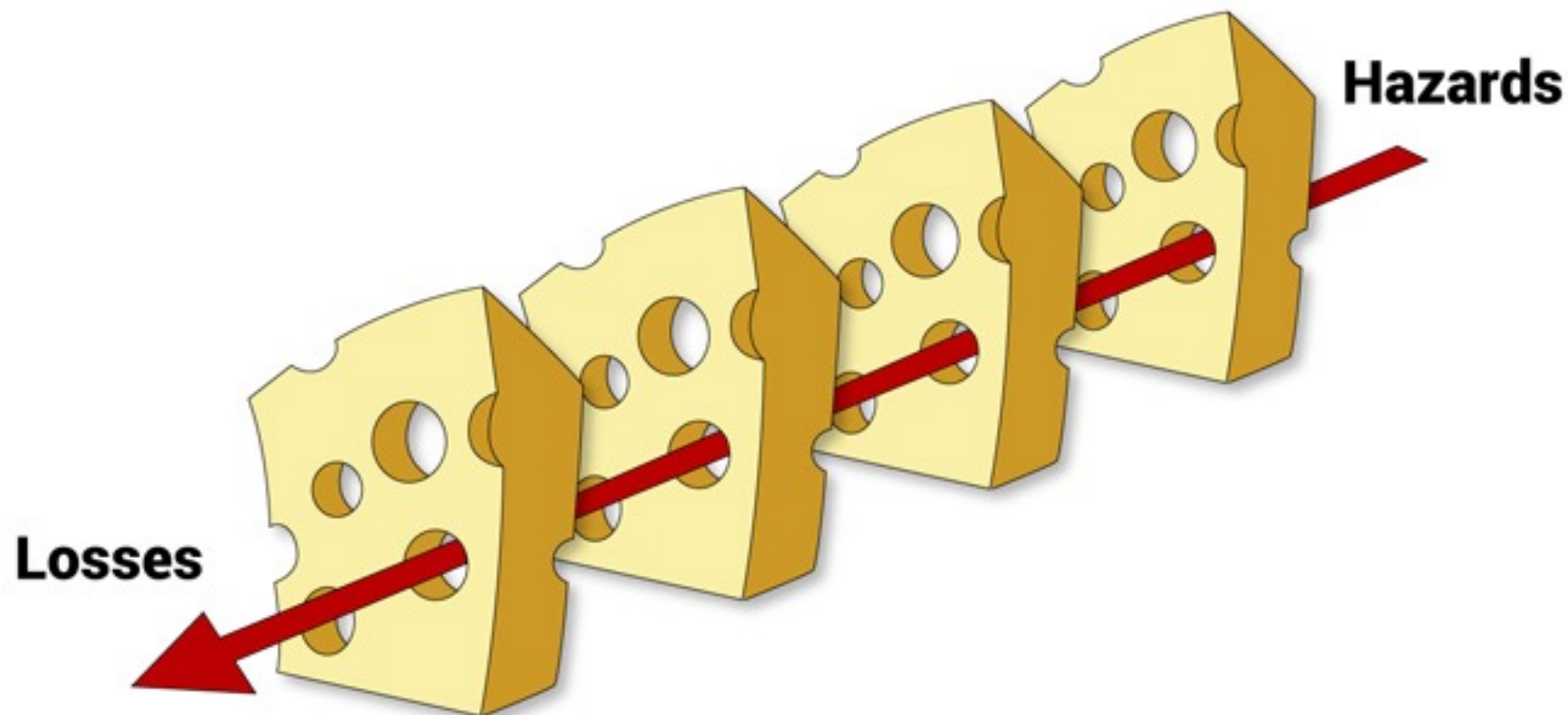
4. Rapportage & verbeterplan (concreet en praktisch)

5. Opvolging (maatregelen doorvoeren en borgen)

Oorzaken – afpellen naar achtergrond

- Directe oorzaak: directe aanleiding (fout/technisch falen)
- Indirecte oorzaken: omstandigheden/precondities (training, toezicht, tijdsdruk)
- Latente oorzaken: diepere systeemfouten (cultuur, beleid, organisatie)
- Stel jezelf de vraag; had dit mij ook kunnen overkomen?

Onderzoeksmethoden

5X WAAROM METHODE

- Vraag steeds 'waarom?' tot je bij de kernoorzaak bent.
- Meestal zijn 5 stappen genoeg.
- Focus op oorzaken, niet schuld
- Stop als je (een structureel verbeterpunt vindt en) niet verder kan

De 5x Waarom-methode

Aan de slag met een fictieve casus

DUURZAAM BOUWEN
AAN VEILIGHEID EN KWALITEIT.

Opdracht in kleine groepen

1. Bespreek met 5 man (kijk even om je heen) de casus
2. Maak een korte tijdlijn (wat gebeurde wanneer?)
3. Bepaal oorzaken en start de '5x waarom'
4. Zet ze op een post-it en plak ze op de flip-overs (1 t/m 5)
5. Bedenk twee concrete aanbevelingen

Plenaire bespreking

- Wat valt op aan alle post-its?
- Welke factoren vallen jullie op in deze casus?
- Wat is ruis, en wat lijkt echt relevant voor de oorzaak?
- Wanneer ontdekten jullie dat dit ongeval niet alleen technisch, maar communicatief was?
- Op welk moment had dit voorkomen kunnen worden?
- Welke rolWat kunnen we leren over taal, aannames en samenwerking?
- speelden tijdsdruk, vermoeidheid en omgeving?

Interviewtips

- Wel: open vragen, doorvragen, samenvatten, neutraal blijven
- Niet: sturende/meerkeuzevragen, aannames, oordelen
- Zorg voor rust, leg doel uit, stel op gemak
- Gebruik hulpmiddelen: foto's/plattegrond om te duiden

Rapportage & opvolging

- Korte, feitelijke rapportage: feiten, analyse, conclusies, maatregelen
- SMART-maatregelen – technisch/organisatorisch/gedrag
- Koppel terug aan betrokkenen en team
- Borg acties en controleer effect (lerende organisatie)

Belangrijkste tips!

- Kijk naar leren, niet naar schuld
- Stel de juiste vragen – niet te snel conclusies
- Zorg dat de situatie veilig is voor je begint
- Verzamel feiten op meerdere manieren
- Gebruik een gestructureerde analyse
- Betrek de juiste mensen
- Maak concrete verbetermaatregelen
- Koppel terug
- Bewaar alles goed
- Let op jezelf en op je collega's

En let vooral op de hindsight bias

Vragen? Dank voor je deelname!

? + !

Waardevolle links...

- <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/onderwerpen/ongevalsonderzoek>
- <https://www.arbeidsveiligheid.net/veiligheidsartikelen/arbobeleid/hoe-je-systematisch-diepgaand-ongevalsonderzoek-sdo-doet>
- <https://www.abomafoon.nl/ongevalsmelding-ongevalsonderzoek-en-ongevalsrapportage/>
- <https://www.arboportaal.nl/onderwerpen/veiligheid-op-het-werk/arbeidsongevallen>
- <https://onderzoeksraad.nl>